

Előfizetési feltételek:
Vidékre postán vagy helyben hához
(Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.)
Egyen számú 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
6-hasasos peltisor egyszeri hirdetésnél 12,
kétzeresnél 10, háromszorosnál 8 kr.
A nyilvántartás 50 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Hirdetmények elfogadhatók a ki-
adványtalan kívül egyedül **Hansen-**
stein és Vogler hirdetvételei
hivatalában Budapesten: Dorottya-utca
3. sz. I. em. Bécs: Wallfischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, kalap-u. 15. sz. I. em.
A lap szellemi részét illető minden köz-
lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
Bérmentelen levelek csak ismert e-
zekről fogadhatók el. — Kéziratok nem
adatok vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (**Mer-**
tesz József könyvnyomdai irodája)
hova a lap anyagi részét illető közleme-
nyek (előfizetési pénzek, hirdetmények
kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, ápril 16.

A földadó szabályozásáról szóló törvényja-
vaslatot a főrendiház elég tapintatosan a hármias
bizottsághoz utasította vissza, a melynek szöve-
gezésében valószínűleg „en bloc“ el fog fogad-
tatni. Ez által el lesz érve, hogy a különvált néze-
tek, melyek a főrendiház álláspontját jelzik az
alsó házzal szemben, precizirozva fognak a kor-
mány s a nagy közönség előtt állani.

A főrendiház bizottsága közvetlenül a mi-
niszterválság előtti napokban készítette el véle-
ményét a törvényjavaslat fölött; a Szilágyi-kor-
mány nem képviselte a bizottságban teljes nyo-
matékkal a javaslatot, és Ghyezy pénzügyimi-
nister a főrendi bizottságnak akkor már megál-
lapított módosítványával szemben, ugy érdemleg,
mint alaki tekintetből, nem foglalhatott helye-
sebb álláspontot, mint a melyet elfoglalt. Jelen-
leg azonban, az új kormány és abban Ghyezy
pénzügyminiszter a két ház összeütköző határo-
zataival szemközt szabadabban mozoghat elhatá-
rozásainál és ebben látjuk egyik biztosítékát,
hogy a kérdés azon teljes elfogulatlansággal fog
tárgyalatni a kormány által, melyet a pénzügy-
miniszter oly szabatosan körvonalozott volt a fő-
rendiház vitáinál, s melynél fogva az új kormány
álláspontja nem lesz egyszeri elfogadása annak,
mi elődeiről örökség gyanánt maradt reá.

Senki nem méltányolja jobban azon fontos-
ságot, melyet adórendszerünkben a földadó kép-
visel, mint mi. Hosszu s bonyolult a munka,
melyet kíván. Négy millió forintra rugó több be-
vételt várunk utána. Alapadónak tekintjük; a
melynek megállapítása előtt, a különböző hozá-
déli forrásokból adózók közt fölötté nehéz az
igazságos pacificatio. E mellett a földadó tör-
vényjavaslat függőben tartása — ezt is készség-
gel ismerjük el — bizonyos fluctuatiót idéz elé a
földbirtok forgalmi árában, minden birtokos fél-
vén az adóteher növekvésétől, mely egyik vagy
másik uton még a legjobb akarat mellett is igaz-
ságtalanul is bekövetkezhetik.

Mindezt elismerjük. Azonban épen ezért,
nagy figyelmet és gondosságot óhajtunk az új
katasteri munkálatok keresztülvitelét szabályozó
elvek megállapításánál. Épen ezért örülünk, hogy
a válságos, izgatott időben keresztüli hajtott ja-
vaslat ismét a képviselőház elé fog kerülni, habár
oly módosítások képesében is, a melyeket ré-
szünkről nem tartunk szerencséseknék. S miután,
a már most is körülbelül megállapított adóláb
szerint 15%, a tiszta (természetesen valódi alap-
kon evaluált) jövedelemnek fog adótételül szere-
pelni: csupán ezen számtétel alapján lehetnek
véltjük a pacificatiót az egyes részletek megál-
lapítása előtt is, miután továbbá a földbirtokosok
nyugtalanúsága helyesebben átgondolt, igazságos-
sabb eljárás által lesz kárpótolva; — s miután
végül a várt adó-többlet csak is a munkálatok tel-
jes befejezése után fog folyamatba jönni: ré-
szünkről ismételve kénytelenek vagyunk örö-
münket fejezni ki a fölött, hogy a főrendiház
javaslatai alkalmas adnak a képviselőháznak és
kormányának azon higgadsággal tekinteni a dol-
got, melyre a korábbi válságos időkben gondolni
sem lehetett.

Mert ezen törvényjavaslat, ugy, a hogy a
képviseelőház szövegezte, vagy ugy, a hogy a fő-
rendiház hármias bizottsága szövegezendő, több,
mint rendes fontossága. Azon tény, hogy összes
adórendszerünk alapjául szolgál a földadó katas-
ter által evaluált tiszta jövedelem, csak annyiban
emeli e fontosságot, hogy a tiszta jövedelem ki-
puhatolása, illetőleg az ország összes parcellái-
nak adó-alapul fölveendő tiszta jövedelme befo-
lyással bírva összes egyenes adó rendszerünkre;
nyomását általában minden adónál fogja éreztetni
az igaztalanság. Ha például nagyon alacsonyra,
vagy tulmagasra szabátnék meg az ország föld-
adó alapja: az adószázaléknak is, — hogy bizo-

nyos szükségettelő összeg (p. 40 millió) elére-
sék, — megfelelőleg alacsony, vagy magasra
kellene szabátnia. Minthogy pedig ez adószáza-
lékhoz viszonyulnak a többi egyenes adók tételei
is: szembeszökő, hogy a hibás eljárás ezekenél
is éreztetné hatását; — ez alkalommal a kiegé-
szítő jövedelmi adót egyáltalán figyelmen kívül
hagyván.

Nézetünk szerint azon részleteiben tökélete-
sen keresztüli vitt munkálat, melyet a katasteri
bizottság javaslata alapján fogadott el a képvise-
előház, az átlagok keresésének elvén, — ha ez
elvével meg akar maradni a törvényhozás, — két-
ségkívül ritka sikerrel keresztüli vitt munkálat.
Mi ösztönözni óhajtjuk, hogy a törvényhozás ke-
vésbé tekervényes utat válasszon, nevezetesen a
tényleges adóalap és a forgalmi érték átlaga sze-
rint evaluált tiszta jövedelmet keresse, mert az
nem okoz zökkenést, s közelebb jár a tényleges
igazsághoz: azonban elismerjük, hogy az átlag-
ok keresésének alapján a képviselőház javas-
lata teljes, korrekt.

A baj az, hogy a kormány akkori előter-
jesztése szerint (míg a tényleges adóalap és a
forgalmi érték átlaga szerint evaluálva nem
emésztett volna föl 3.400,000 frtnál többet) így
a munkálat 12 $\frac{1}{2}$ millió frtba került volna. Egy
későbbi kormányi előterjesztés szerint a költsé-
gek (a mint a IX-es albizottság jelentésében van-
nak fölveve) 1875-re 2 $\frac{1}{2}$ milliót, 1876-ra 1 mil.
135,000, — s 1877-re 2.160,450 frtot tennének,
összesen tehát 5.795,450 frtot. E két tétel szem-
beállításá valóban csodálatos, annál inkább, mert
a képviselőházzalhoz benyújtott 345. számú iro-
mány melléklete (a hol a kormány az ösz-
szes költségeket 12 millió 470,270 forintra
becsüli) akkor kelt, midőn azon javaslat, melyet
a bizottság dolgozott ki, ismeretes volt már az
akkori pénzügyminiszter ur előtt, ki épen ezen
javaslatra alapítá számítását; csodálatosabb
annál inkább, mert maga a bizottság és a képvise-
előházi 418. számú iromány 3. mellékletében
6.590, 202 frtra számítja ugyanezen alapon a költsé-
geket. E javaslat fogadtatott el a képviselőház
által, s így a költségek vagy 12.470,270 frt a
kormány szerint, vagy 6.599,202 frt a bizottság
szerint, de bővebb indokolás nélkül 5.775,450
frtra csakugyan nem tehetők.

Mi azonban nem a számok felett akarunk
vitatkozni. Csupán megakartuk mutatni, mily el-
lentések a költségek — melyek közt majd 150
percent különbség van, — s csak azon kö-
vetkeztetést akartuk belőle levonni,
hogy ily előzmények után az 5.795,450
frtnyi költség végösszegében egyáta-
lábannem lehet bizni; sőt inkább
előreláthatólag sokkal tul fogja azt a
tényleges szükség haladni.

A kormány keze most teljesen szabad, s a
képviseelőház, államháztartásunk ily szomorú vi-
szonyai mellett, bizonyára szigoruan fog megvizs-
gálni minden krajczárt, melyet kiad; szigoruan
fogja megvizsgálni, vajjon jelen körülmé-
nyeink közt — ha már a forgalmi ér-
ték s a jelen adóalap átlaga szerint
való evaluálás olcsó módja nem
kell — nem helyesebb volna-e ezen
most is még 5 $\frac{1}{2}$ millió kiadást csak
akkor vállalni át az állam nyakába,
midőn a pénzügyi misére megszűnt;
nem pedig most, midőn ily, az adóterhek na-
gyobbításá mellett is csak épen a legsúlyosabb 3
év után jövedelmezni kezdő befektetésre épen a
legválságosabb 3 év alatt kellene milliókat ki-
dobni.

Ismételjük, hogy látjuk az okokat, melyek
sürgőssé teszik a földadó cataster rectificálását.
De a kritikus 3 éven tul pár évig szivesen várunk
a több jövedelemmel, ha új adósságot nem kell ép
e három év tartamán fölvennünk ez új adó-gé-
pezet keresztülvitelére; az adólábak pacifikálását

pedig eddigi statisztikai adataink alapján, a vezér-
elvek megállapítása után is lehetségesnek hisz-
szük; a földbirtokos osztály 3 évi türelme végül,
ugy hisszük, bőven kárpótolva lesz a nagyobb
igazság és kevesebb költség által, melyet utol-
járja is tőlök kellene beszerezni. Gy. E.

— A „Reform“-ban a következő közleményt ol-
vassuk:

Azon gazdálkodásról, melyet Ghyezy Kálmán a
pénzügyminiszteriumban előtalált és melyek rendezését
örökölte, képzetelet meghaladó dolgokat beszélnek a kor-
mánykörökben. Ghyezy ugyanis cum beneficio inventarii
vette át a pénzügyi tárczát s nem késett a leltárt fölvenni
s ekkor kisélt, hogy hat hónapig az utolsó nagy köl-
csön előtt, Kerkapoly pénzügyminiszter soha sem tudta,
nem lesz-e harmadnapra fizetésképtelen s ezen állapot-
ban ugy össze-vissza kuszáta az ügyeket, hogy a kik
most azok kibonyolításán fáradoznak, azok borzadnak
a dolgok elgondolásán. A miniszterek maguk is megvannak
botránkozva miniszterülsük viselt dolgain, a mint azok
közelebbről tekintve kinéznek.

Hasonlót beszélnek Tisza Lajos jur ressortjáról,
hol Zichy József gr. fírad az Augias-istálló kitisztításán.
Százakra menő restanciák vannak minden osztályban —
írják innét a „N. fr. Presse“-nek — s Zichy olyan ak-
tát talált elő, melyek már 1870. évben miniszterileg elin-
tézettek s a királyi szentesítést megnyerték s mégis a
felek ismételt sürgetése daczára elintézetlen heverték.
Zichy a szokásos halogatás megállítását és az ügyek gyors
elintézését tűzte ki magának czélul s első sorban rábuk-
kanta a különböző vasutépítő vállalkozók kártérítési köve-
telményekre.

Elődei soha komoly megfontolás alá nem vették ez
ügyeket. Zichy előtt két ut állott; vagy egy szakértő bi-
zottság átvizsgálása alá bocsátani a követeléseket mind,
vagy több apró és speciális bizottságot küldeni ki,
melyek egymásután vizsgálják meg a fölmerülő köve-
teleseket. Zichy, nehogy valamennyi követelő összerüftén-
jen, nem egy nagy általános vizsgálat mellett volt, hanem
a második utat választá és minden egyes követelést sor-
rend szerint fog megvizsgáltatni, vajjon alapos-e, jogos-e,
közigazgatási uton elintézhető-e. Az első ilyen ügy,
mely napirendre került, az uniobank követelése az észak-
keleti vaspálya építésénél szenvedett károkkért. — A többi
folyó ügyek elintézésére nézve Zichy behozta a kollegia-
lis tárgyalások rendszerét, hogy így az ügyek ne legye-
nek az osztályok titkai. Az új közlekedési miniszter azt
gondolja, hogy így gyorsabban is fog menni [az elintézés,
mint ha az rá van bízva az osztályokra.]

Olvasóink emlékezni fognak, hogy Kerkapoly és
Tisza volt miniszter urak hosszabb időre együtt elutaztak
Olaszországba és Franciaországba.

Teljesen egyetértünk a „Hon“ mai esti lapjának
megjegyzésével, melylyel a közleményt kíséri: minden-
esetre oly dolgok ezek, melyek irányzatosságuk daczára
is figyelmet érdemelnek.

— Az osztrák képviselőház tegnapi ülésében Fuchs
képviseelő hosszabb beszédben indokolá a jezsuiták és ve-
lők rokon szerzetesrendeknek Ausztriából leendő kizárá-
tása tárgyában tett indítványát. Elénk tetszésel fogadott
beszéde után az indítvány névszerű szavazás utján 148
szavazattal 21 ellen előzetes tárgyalás végett a felekezeti
bizottsághoz utasították. A lengyelek közül Guiewosz az
indítvány mellett szavazott. A ruthének és a morvaor-
szági csehek nem voltak jelen a szavazáson; s a „jogi“
pártnak nagy része hiányzott. Határozati javaslatról le-
vén szó, és ilyen esetben az levén a szokás, hogy a kor-
mány nem szavaz, a miniszterek szavazás előtt eltávoztak.
Nagy tetszéssel fogadták, midőn Prato egyházirendi
képviseelő az indítvány mellett szavazott.

— Mint lapunkban már említve volt, a Reichsrath
urakháza a klerikalis pártnak csak három tagját választá
totta a delegatióba: Czatoryski herceget, Potoczky grófot
és Trautmansdorf grófot. Ez a három ur közelebbről a
vallástügyi törvényjavaslat ellen szavazott, közöljük
vázlatosan életrajzukat, mivel Buda-
pesten a delegatiók ülésézésé alatt alkalmasint méltólag
meg fognak bámultatni. Czatoryski Konstantin herceg,
az ismeretes hasonnevű hercegnék harmadik fia és
1822-ben született, 1867-ben a tarnopoli kerület nagy
birtokosai által a gallicziai országgyűlésre s innét a birod-
almi tanácsba küldetett, de már ugyanazon évben az
urakházának tagjaulkinevezetett, 1867-től 1869-ig sok vi-
tában vett részt különösen az iskolai és népiszkolai törvé-
nyek körül érdeklődött és az 1862-ki sajtótörvény módo-
sítására vonatkozó törvényjavaslat tárgyalásánál mint
előadó működött. A delegatiókba rendszeren meg szokták
választani. Potoczky Alfréd gróf, az ex miniszter-
elnök 1817-ben született; kezdetben a diplomatiái pá-
lyára lépett és attaché volt a londoni követségénél. De
csakhamar visszavonult a magánéletbe, gazdálkodni,

H. H. H. H. H.

1861-ben az urakházába hivatott meg, 1868-tól 1870-ig földművelési miniszter volt az úgy nevezett Bürgerministeriumban 1870. április 15-től 1871 február 7-ig miniszterelnök. Nem lehet tehát nagyon csodálkoznunk, hogy kettős minőségében, mint lengyel és exminiszter a mostani kormány előterjesztései ellen szavazott. Trautmannsdorff Ferdinánd gróf, az urakházának második alelnöke 1825-ben született és életének legnagyobb részét diplomáciai szolgálatban töltötte. Legutóbb 1862-től 1872-ig a pápai kuriánál volt meghatalmazva és nyilván itt erősödött meg klerikális nézeteiben, melyeket mindenkor nagy ostentatíóval szokott nyilvánítani.

Az állami tisztviselők viszonyairól szóló törvényjavaslat kimerítő indokolásával együtt tegnap jutott a „M. Politika“ kezébe. E nagyfontosságú művet Madarassy Pál pénzügyminiszteri helyettes államtitkár ur készítette, ki jeles adminisztratív tehetségével, s a hivatalnokai kérdésben tett nagymérvű szaktapasztalataival, s tanulmányánál fogva kiválóan hivatva volt az állami tisztviselők viszonyainak halaszthatlan reformját parlamenti tárgyalásra előkészíteni. Az indokolás mellé csatolt statisztikai adatok állami adminisztrációnk jelenlegi szervezetének egész nyomorát, a magyar államtisztviselők szánadó helyzetét s az igazságügyi tárczának adott országrészt kiáltó színekkel festik.

Az entrepot-k ügyében a „Reform“ érdekes adatokat közöl, amelyeknek során azon következtetésre jut, hogy azok kiépítése a jelen körülmények közt államsegély nélkül lehetetlen: állami kamatbiztosításra pedig jelenleg kevés lévén a kilátás: ezuttal azok létesítése alig várható.

Az ultramontán fészkekben gyönyörűséges kakuk-tojás készült kikelni. Bizonyos báró Bathmer Károly pottyantotta e tojást a „Magyar Állam“ kotlójába, s Lonkay Antal szarnyai alá vette, melengeti azt, s ha rajta állna bizony nem csak kikölné, hanem föl is nevelné a kis drágálatos-kakuk-fiut. A nevezett báró ur ugyanis fölfedezte, hogy itthon nyakig uszunk a bőségben, s fölösleges filléreinket itthon nem is fordíthatjuk jótékony célra, hanem mivel a pénz ugysis fölvevett bennünket, küldjük el don Carlosnak, hadd vegyen rajta szuronyt, puskát, hogy meggyilkolhassa a spanyol köztársaságot. Ez azonban még mind nem elég a nemes bárónak. Még karlisták komitétákat is akar alakítani, hogy a karlistusnak hazánkban is propagandája legyen. Persze magunknak itthon semmi bajunk sincs, a pártviszályok, kassziszellem stb. úgy sem darabolja fel társadalmunkat, s így szükségünk van rá, hogy szép egyetértésünk unalmas harmóniáját zavarjuk meg az által, hogy don Carlos miatt hajba kapjunk. Ime, ilyen hazafias gondolatok fogamzanak meg némely ultramontán agyvelőben! Hogy a nemes báró don Carlosért rajong, ahhoz semmi közünk, sőt még ahhoz sem, ha minden vagyonát arra áldozza, hogy bakancsot vegyen don Carlos rongyos sergének. Az ellen azonban már tiltakozunk, hogy nyilvános gyűjtéseket rendezni s bizottságokat akarnak alakítani, don Carlos érdekében. Ha b. Bothmer és Lonkay lozag urnak don Carlos feje fáj, ám teljék benne kedvük, de, hogy privát izléstiket föl akarják kényszeríteni a közönségre, ez eléggé nem rozsalható mérénylet az ország közvéleménye és a hazafiság ellen.

Budapest, április 16.

(Dr. K.) Tagadhatlan, hogy a közügyek iránti részvét országsszerű föltűnő módon csökkent. Tapasztalhatja azt mindaz, aki a megyék és városok tanácskozási teremt, az egyleti életet figyelemmel kíséri. Azon nagymérvű érdeklődés, melyet a múlt világ meglepetésére közügyeink iránt oly ostentatíve tanúsítottunk, egy-két év óta folytonosan alább szállt, mintha jelen politikai jogaink és szabadságaink birtoka elég lenne boldogulásunkra és az élénk közélet csak arra szolgált volna, hogy tetszhalott állapotunk után azzal életelt adjunk magunkról.

A régi rendszer emberei a ma uralgó indolentiát rozsz jelnek tekintik és látván, miszerint az alkotmány hajdani bástyái mennyire elhagyatva vannak, és a közérdekű ügyek körüli társulás mily kis körre szorítottak, szomorúsággal telt kebelükkel, kétségbe vonják életképességünket.

Pedig nem oly elszomorító e részbeni állapotunk! Az indolentia, nézetünk szerint, nem onnan származik, hogy a közügyekkel nem akar senki sem törődni, és hogy önzés ural bennünket, hanem csakis azon előrelátható körülményből, hogy kifogytunk a frázisokból és állami életünk keretei visszaszerzetvén és a részletek alkotására jöven a sor, ezekre még eléggé éredek nem vagyunk.

A mi politikai örömmünnepeink napjai elmúltak, a tettek órája ütött, és kezdjük belátni, hogy ezekre nem az erő vagy a képesség, hanem a készség hiányzik.

Ilyen lévén helyzetünk, válságba jutottunk, mely kedvező körülmények között minket a zajos politikai élettől a csendes tudományos készülődéshez, a zöld asztaltól a szakmunkához vezetni fog.

Mostanság a válponton állunk. A közügyek terét odahagyjuk, de e komoly munka irányát még nem követjük.

Innen származik sok honpolgárnak aggodalma nemzetünk léte iránt, innen a gyakori fölszólalás és sürgetés, hogy több részvét nyilvánuljon a közügyek terén.

A jelen válság bizonyára sokáig fog eltartani, mert az átmenet szerföltött nagy és sok nemzeti szokásnak leküzdését tételezi föl; de, ha tustünk rajta, úgy a jövő biztosítva lesz számunkra és teljesülnek a legnagyobb magyarnak jó szavai, melyeket Magyarország jövőjéről mondott.

A válság tartamában tapasztaljuk, hogy sokan, kik egészen visszavonultak, saját kenyérkereseti munkájukon kívül mással nem foglalkoznak. Várnak valamit, maguk sem tudják, hogy mit; de vannak már olyanok

is, kik a kor intő szavát megértve, tudják, hogy mi ez a mi és hozzáálltak a komoly foglalkozáshoz.

Ez utóbbiak nem annyira uttörők, mint inkább példaadók s kívánatos, hogy minél nagyobb hatással legyenek országos lakosságunknak kulturképes elemeire.

A közoktatási minisztert mostanság kétszerte nagyobb föladat terheli és minden egyes tette, melylyel az átmenetet lehetővi teszi egész jövőnkre kihathat fog.

Ez okból nemcsak legnyugvással értesültünk legutóbbi németországi utazásáról, melynek célja, mint tudnivaló, — tudományos férfiakali érintkezés és megbeszélése a mi tudományos életünk ezentuli föltételeinek.

A miniszter igen helyesen cselekszik, ha magasabb tanítézetek részére kitűnő erőket szerezni törekszik; mert ilyeneknek bővíben nem vagyunk; de nem osztjuk abbéli meggyőződését, hogy külföldi tanerők megszerzése, illetőleg importálása által nálunk a tudom. műveltséget rendkívül előmozdítani és magasabb tanodáinkat a külföldiek színvonalára emelni fogja.

E meggyőződését első nyílt kifejezések sem helyeseltük és ma sem osztjuk, dacára annak, hogy a külföldről behozandó tantervek addig is, míg a magyar nyelvet elsajátítják, csak a tanár-képezési hallgatók számára fognak előadást tartani.

Igen jól tudjuk azt, hogy ily kísérletek hazánk közoktatási történetében gyakran fordulnak elő. A reformatioi Olaszországból importáltak. A hitújítás egyik természetes következménye volt, hogy a papi oktatás kizárólagossága megszűnt és, miután az iskolákat egyszerre és gyorsan szaporították, világi tanerők pedig alig léteztek sok új iskolában külföldi tanítókat is alkalmaztak. Az Oláh primás által 1561-ben behozott első jezsuita missio csupa külföldi tanerőkből állott.

A reformata vallásuk, kik a tanügy előmozdításában nemes versenyre keltek a katolikusokkal és magánosok bőkezűségéből folyton szaporították tanodáikat, külföldieket hoztak be, kiknek egyik legjelesbje oly szerencsétlenül járt. Az egyetemi rendszabály kidolgozásában tudjuk, mily nagy befolyást gyakorolt Mária Terézia királynő alatt Schönvisner és hogy a világhírűvé vált selmeczi akadémiába oly a legtávolabb külföldi országokból (még Mexikóból is) az abban alkalmazott kitűnő német tanárok vonzótták az ifjakat.

Azt is tudjuk, hogy Zsigmond királyi Olaszország, ezután Németország, a reformatio után Helvézia, Hollandia és egyéb országok szolgáltak tanulmányozási helyül magyar ifjainknak, kik Bolognában egész natiót képviselvént, a rectorválasztásnál kijelölési joggal bírtak, kik részint bel-, részint külföldi alapítványokból utazhattak és tanulhattak a leghírűvebb föiskolákban, kik az oktatásért nyert hálaórából állandó összeköttetésben maradtak a külföldi tudósokkal és ezeknek művei szellemét hazánkba áttelteni igyekeztek.

De mivel minden megtörtént, és a következményeket láthatjuk, a külföldi tanerők importálásának kérdésénél könnyebben hozhatunk helyes ítéletet. A külföldről behozott tanárok tudományosságukkal csak addig hatottak, míg körünkben voltak: míhelt távoztak, beállott a stagnatio, nem volt hazai tanerő, mely pótolta volna őket. Már pedig arra el lehetünk készültve, hogy azon esetben, ha idegen tanárok most ez egyszer alkalmaztatnak, ezek után nem fognak mindig ujakat hozni, mert nem fogjuk akarni, hogy ez örökké így tartson.

Mi részünkről nem kívánunk külföldi tanerőket; és pedig azért nem, mert eltekintve attól, hogy a külföldre küldötteknek ösztöndíjait a tanárok igénybe veendik, a külföldi tanárok elfoglalják azon tét, melyben ifjabb törekvő tanáraink haladni igyekeznek; mert idegen nyelvű előadásait csak egy kis töredék fogja megérteni és a magyar nyelvet csak évek múlva fogják a tanárok elsajátíthatni; mert roppant sok költséget fognak okozni az államnak; mert minél jobban emelik nevükkel időlegetesen a mi egyetemünk hírét, annál jobban csökken az távozásuk után.

Egészen más nézetet vagyunk magyar ifjainknak külföldöni tanulmányozásáról. Ez, úgy mint hajdan, most is igen hasznosnak bizonyult, s ez okból mi is igen ajánljuk, minél több külföldre törekvő ifjunak segélyezését.

Azonban, ha a miniszter kitűnő tanárookra szert tenni kíván, és egyetemcinket emelni akarja, úgy válaszza ki a legkitűnőbb akadémiai és reáltanárokat és küldje ki ezeket külföldre tökélyesítés végett. Ez sokkal biztosabb mód az ő céljára nézve, melynek elérését mostani átmeneti időszakunkban teljes szívünkből kívánjuk.

Országgyűlés.

A főrendiház ülése április 16-án.

A kormány részéről jelen van: Andree Lajos a pénzügyminiszterium képviselője.

A múlt ülés jegyzőkönyve fölolvastatván, észrevétel nélkül hitelesítették.

Czirák János gróf a hármass-bizottság jelentését mutatja be a földadó szabályozásáról szóló törvényjavaslatnak az erdei jövedelem becsülésére vonatkozó szabványai tárgyában.

Hajnald Lajos kalocsai érsek és Majthényi László báró hivatalos elfoglaltságuk miatt, Brunsvic Béla gróf megrongált egészségi állapotának helyreállítása szempontjából az ülésekben való részvételt alól magukat fölmentetni kérik. (Helyeslés.)

A magyar iparmúzeum bizottsága a magyar nemzeti múzeum köröndjében föllállított gyűjteményének f. hó 19-dikén, vasárnap d. u. 3 órakor a múzeum dísztermében tartandó megnyitására a főrendiház tagjai meghívja.

Tudomásul vétetik. **Czirák János** gróf indítványára Zichy Ferencz gr. helyett a pénzügyi bizottságba a jövő ülésben fog egy tag választani.

Tárgyalás alá vétetik a hármass egyesült bizottság jelentése, mely így hangzik:

Jelentése

a főrendiház egyesült hármass bizottságának a földadó szabályozásáról szóló törvényjavaslatnak „az erdei jövedelem becsülésére vonatkozó szabványai“ tárgyában.

Az állandó egyesült hármass bizottság a főrendi ház folyó hó 15-én tartott 86-ik ülésében 513. jegyzőkönyvi szám alatt hozott határozatának megfelelőleg az erdőszet méltányos érdekeit kellően mérlegelvén, s azokat lehetőleg az első jelentésében előadott és a ház elfogadásával találkozott alapeszmékhez alkalmazván, az által vélt föltalálhatni föladatának megoldását, hogy a 17. és 18. §§-at következőképen szerkesztetni javallja:

„17. §. A termés évi átlaga a becsöljárás, illetőleg osztályozási vidék nagyobb részén szokásos gazdálkodási rendszer alapján, szőlőknel az utolsó 15, egyéb művelési ágaknál az utolsó 10 év tapasztalatai, az erdőknél pedig a vidék szerint megállapított forga (turnus) éveinek egész sorozata szerint számítatik.“

„19. §. A becslésnél a fa kivételével a termények árául az 1867—1872-ig terjedő hat, a fa árául pedig az utolsó 20 évi időszak alatt fönlállott középárak átlaga 20% levonásával veendő.“

Oly terményeknél stb. az elfogadott szöveg szerint maradván.

Kelt Budapesten, 1874. évi április hó 15-én.

A 17-ik szakaszra vonatkozólag a bizottság által előterjesztett javaslat vita nélkül elfogadtatott.

A 18-ik szakaszról

Czirák János gr. azon egyéni meggyőződését jelenti ki, hogy a méltányossággal inkább megegyezhetőnek tartotta volna, ha az erdőnél husz évi időszak helyett tíz évi javasoltatott volna a 20 kamatos levonásával.

Szapáry István a husz évi átlagot az erdőre nézve aránytalanul hosszúnak tartja, mert bizonyos vidéken nem lévén kellő közlekedési eszközök, a javaslat elfogadása esetére az áruk oly mértékben fognak csökkenni, hogy másrészekkel szemben, hol husz év alatt folytonosan egyenlő árak léteztek, nagy aránytalanság fog létrejönni.

Keglevich István gróf a bizottság javaslatát pártolja.

Szechenyi Imre gróf azon nézetben van, hogy az eredeti szöveg szerint az erdőbirtokos, kinek erdeje termékeny földön áll, oda kényszerített volna, hogy erdejét kipusztítsa. Miután a bizottság javaslata szerint az erdő kevésbé terhelhetik, mi által ösztön nyújtatik az erdő művelésére, azt elfogadja.

Kiss Miklós nem fogadhatja el a bizottság javaslatát, mert az indokolatlan szabadalmakkal ruházza föl az erdőket a többi művelési ágakkal szemben.

A kérdés szavazás alá bocsátatván, a bizottság javaslata elfogadtatott. Miután a névszerinti szavazásra beadott indítvány visszavonatot, a ház a földadóról szóló tvjavaslatot egész terjedelmében végleg, egyszerű föllállással, elfogadta.

Ezzel az ülés 1 órakor véget ért.

A IX-es albizottság jelentése a 21-es bizottsághoz.

(Folytatás.)

És így csak minden tényezőnek jóakaratu és kitartó közreműködése és áldozatkészsége képesek csak biztosítani azon nagy célt, melyre törekszünk, és melyet azonban a legnagyobb erőfeszítések mellett is meg kell valószínűsítanunk, és ép azért arra való törekvésben a nehézségektől visszariadni nem szabad, mert államháztartásunk bajait minden áron orvosolni kell, ha a hitel megszállásáról az ország szellemi fejlődéséről és anyagi fölvirágzásáról, sőt államletünk föltételeiről lemondani nem akarunk.

Az albizottság a javaslatba hozott megtakarításoknál elment azon határig, ameddig az adott viszonyok közt a létező és rövid idő alatt le nem küzdhető nehézségek számbavevétele mellett el lehetni vélt, s a mig egy fölö mindazon költségeket kiküszöbölni törekedett, amelyek ezen szempontból nélkülözhetetlenek bizonyultak: javaslatában lehetőleg óvakodott olyan megtakarításokat kiltatásba helyezni, melyek a fönlálló körülmények között és a föltre nem ismerhető nehézségek miatt csak az állami gépezet működésének megzavarásával vagy a létező intézmények fönlállásának veszélyeztetésével vagy az államgazdasági érdekek megsértésével lennének csak kivihetők.

A jövedelmek fokozásánál az albizottság javaslatában, habár egyenesen adófölmeleléseket csak kis mértékben képeznek, az adófizetők áldozatkészségére számít ugyan, mert e nélkül az egyensúly helyreállítása egyáltalában nem is képzelhető, de úgy a jövedelmek fokozásánál, mint az új jövedelmi forrásoknál az ország anyagi ereje az adóképességnek kimelését tartotta szem előtt, s leginkább azon törekedett, hogy a létező jövedelmi források körében, a visszaélések megelőzésére, és a törvény kijátszásának meggátlására irányzott intézkedések által igyekezzék az állam jövedelmeit szaporítani.

Az albizottság által javaslatba hozott intézkedések folytán a közelebbi 3 év mérlegei így alakulnának:

Rendes kiadások	220.478,906	202.301,437	204.310,192
bevételek	212.947,166	216.673,999	220.392,196
Fölösleg	10.468,261	14.314,499	16.167,797
*) Rendes kiadások	24.776,306	19.242,916	18.189,026
bevételek	5.723,124	5.122,081	5.111,581
Hiány	19.053,916	14.120,835	13.077,455
Összes hiány	8.585,655		
„ fölösleg		201,724	4.090,352

Ezen eredményt azonban mindenekelőtt két körülmény módosítja, amit a miniszterium előterjesztései figyelmen kívül hagytak.

*) Megtartva az eddigi fölösztást, melyet ha költségvetés összeállításáról lesz szó, sok irányban módosítani kell, amennyiben a rendkívüli kiadások mindazon tételei áthelyezendők az állandó kiadások közé, amelyek gyümölcsöző befektetést nem képeznek, s teljesen átmeneti költségek.

A rendkívüli bevételek között fölvették azon összegeket is, melyek az eladásra kijelölt és 1874. és 1875-ben eladandó államjóságok részletek eladási árából előreláthatólag befolyának.

Az 1873. év végén kötött 76¹/₂ millió kölcsönről szóló törvény rendelkezései szerint az államjóságok eladásából befolyó összegek ezen kölcsön földözésére fordítandók.

(Folyt. követ.)

Különfélék.

Budapest, ápril 16.

(Kinevezések.) A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter Klein László köz- és váltóügyvédet s a komáromi királyi törvényszék aljegyzőjét számfőnöki közalapítványi alügyészé, ideiglenes minőségben, az országos vakintézetben üresedésbe jutott két helyre Halmay Sándort és Krotkó Andrást, a magy. kir. tengerészeti hatóság elnöke Serobogna András Valerián rév-biztost és h. j. tengeri hajóskapitányt révkapitánnyá és Zuviech Mátyás révgyakornokot és h. j. tengeri hajóskapitányt révbiztossá, a budapesti kir. főügyész a nagyszombati kir. ügyészség felügyelése alatt álló börtönhöz börtönfelügyelővé Kolárs Antal m. k. honvéderőmentest, a esztergomi kir. ügyészség felügyelése alatt álló börtönhöz börtönfelügyelővé, Schuch Pál m. kir. honvédelmi miniszteriumi díjnokat nevezte ki.

— **Rendezett tanácsú városá lett** Kolozsmegyébe kebelezett Teke nagy község. Az idevonatkozó engedélyt a belügyminiszter f. hó 13-dikán adta ki.

— **Visszaalított postahivatai.** Folyó hó 16-dikán az eddig megszüntetve volt veszprémmegyeyi ajkai postahivatal ismét megkezdte működését, és mint azelőtt, ugyezentul is levél- és 3 fontot tul nem haladó kocsi postai küldeményeknek, értékük megszorítása nélkül való fölvetéssel, leadása- és továbbításával foglalkozand, összeköttetésben lévén a szombathely-székesfehérvári 13. és székesfehérvár-szombathelyi 14. sz. vonatokkal. Kézbesítési kerületéhez pedig ezentul is Ajka, Csécut, Berénd és Bodó községek tartoznak.

— **Színház.** A „Téli regge“ látványos előadása, melyről már részletesen megemlékeztünk, holnapra van kitérve. — A nemzeti színház ruhára két díszes tárgyal gazdagodott. Csajághy Márton ur egy aranyval díszített prémes női díszmellt és egy arany csipke főkötőt kézbesített a nemzeti színház igazgatóságának, mint boldogult neje Csajághy Mártonné született Kiss Cecile asszony által végrendeletileg a nemzeti színház ruhára részére hagyományozott tárgyakat. Ezért az intézet nevében hálás köszönetét nyilváníta a nemzeti színház igazgatósága. — **Hauk Minnie** kisasszony május havában érkezik meg a nemzeti színház végszükséggel küzdő operájának fölsegélyezésére. — A művészet mily nagy tőkét képvisel néhány esetben, mutatja Patti Adeline jövedelme. E művésznő az ötvenes években hangverseny-körutat tett az Egyesült Államokban, hol már akkor fényes sikert aratott, és körutja két évig tartott; ez idő alatt 300 hangversenyt adott. Legújabb pétérvári szereplése alkalmával 100 nap alatt negyvenhátszor lépett föl. Fogadtatása mindenütt nagyszertű volt. Ép oly fényesek azonban, mint művészi sikere, anyagi eredményei is. Jelenleg nincs művésznő, kinek oly fényes jatkédkijak fizetnének mint neki. Merőben korlátlan háztartás mellett roppant összegeket takarít meg. Így például pétérvári vendégszerepléséből tiszta jövedelme 280.000 frank. Legközelebbi amerikai körutjára, mely 100 estére fog kiterjedni, egy millió frankot biztosítottak neki. A mellett az ajándékok melyeket kap, egész uralkodóknak ajándékai találtak. Öltözködési ízlése még Párisban is el van ismerve Worth párisi üzletében tuzat száma rendeli meg ruháit, mielőtt azonban neki megküldetnének, Worth mindig néhány napot át „Patti-kiállítás“ rendez, melyre az egész világ elmegy, tanulmányozni a legújabb divatot. — **Szigligeti „Valeriá-ját,** mint a „Magyar Polgár“ írja, oly nagy hatással adták Kolozsvárt, minővel eddig a kitünő szindarab-író egyik műve sem fogadtatott. A „Valeria“ csakugyan Szigligetnek egyik legjobb tragédiája. — **Calderon** tól a német színpadokon újabban ismét egy vigjáték fordult meg. E darab címe: „Peor esta, que estoba“ (szóról-szóra: „Rosszabbul van, mint volt.“) Calderon sokkal gyengébb vigjáték- mint tragédia-író ugyan, de azért a „Peor esta“ igen csinos, szellemes bohóságokkal teljes darab, mely némi átdolgozás mellett igen jól megállhatja helyét a színpadon.

— **A trichinek ügy-reu** dr. Patrubby tiszti főorvos a következő értesítést küldte be szerkesztőségünkhez: „Mintán majd minden a fővárosban megjelenő lap a Rochus kórházban állítólag „trichinosis“ ban szenvedő betegekről hozott közleménye, — tekintva e kérdések közegészségi, de egyuttal fontos nemzetgazdasági horderejét, — addig is míg a hivatalos és az ügyállás földítésére máris megtett intézkedések alapján nyilatkozniám, — kötelességemnek ismerem a tisztelt közönséget azzal értesíteni: hogy az említett esetekben az eddigi gőrcsői vizsgálat trichinák jelenlétét nem mutatta ki. Doctor Patrubby, tiszti főorvos.

— **Az „Orient“** gőzhajóról tegnap este megdöbentő hír érkezett, mely nem kevesebbről szól, minlhogya a nevezett hajó kazána széptáptant. E hír azonban ma delutánig még nem valósult meg, s az illető igazgatóság-hoz ide vonatkozólag semmi tudósítás sem érkezett, s ebből azt lehet következtetni, hogy a rémhír nélkülöz minden alapot.

— **Roppant tüzész** volt f. hó 12-dikén a Szegedről 1 mértföldnyire fekvő Szőreg községben. A tűz — mint a „Reform“-nak írják — d. u. 3 órakor ütött ki, s a dühöngő szélvész miatt csakhamar oly nagy mérvet öltött, hogy a midőn a szegedi tűzoltóság értesült a veszélyről, már egy nagy lángtengerben uszott a község délnyugoti része. Azonban a szegedi tűzoltók egy része, élükön Benke F. főparancsnokkal, rögtön kisetített a közeli helységbe és csakhamar sikerült megerőltetett munkálkodásuknak a tűz megfékezése és terjedésének meggátlása. Hogy ez mily roppant önfeláldozó tevékenységet igényelt, erről csak azoknak lehet fogalmuk, kik ismerik az ily kis helységeket, hol csupa nád- és szalmafüdeles házak és ezek udvarain széna- és szalmaboglyák vannak.

Emberélet nem esett ugyan áldozatul, hanem 54 lakóházat a benne volt összes ingóságokkal fölemésztett a romboló elem akkorra, midőn a szegedi tűzoltók oda megérkeztek, mert a szőregi lakosság és előjárósága is oly gyámoltalan vétkes közönnyel néztek a borzasztó katasztrófát, mintha csak husvétjukra illumináltak volna. Nem is említve, hogy egyetlen rossz vízpuskájuk oly siralmas állapotban volt, hogy az uton, midőn a vész helyére huzatott, összetörtött és használhatanná vált, de a 6000 lakost számláló községben nem találkozott több 3 fogatnál, mely vizet hordott a Szegedről kivitt 2 fűcskendőbe; de itt is a tűzoltóknak a Szegedről kirándult intelligens fiatalság nyújtott csak segédkezet, és valóban ha azok és a tűzoltók ki nem mennek segíteni a gyámoltalan népet, ugy falujokban egyetlen egy ház sem marad meg.

— **Rövid hírek.** A Hortobágyon a fíredi országot közelében 9—10 láb mélységre keserűs vizre akadtak. — E víz a budai keserű vizeknél keserűbb, s gyógyhatása kitünőbb. A „Debrecezen“ szerint e víz megvizsgálására dr. Tegze Imre tiszti főorvos, dr. Török József és dr. Schwarzer Viktor vegytanár küldetett ki. — A pesti első hazai takarékpénztár a kolera-árvák javára 2000 frtot szavazott meg s terjesztett föl a belügyminiszteriumhoz. — A nagyváradi takarékpénztár a hazai inségesek javára 200 frtot küldött a magyar királyi belügyminiszteriumhoz. — **Kassáról** érkezett e napokban három átirat, az egyik Pesthez, a második Budához, a harmadik pedig Ó-Budához. A legszébb azonban az, hogy még a miniszteriumok sincsenek tisztában a főváros elnevezése iránt; folyton „sz. királyi Budapest városához“ innak le, és csak a belügyminiszter használja a törvényben megállapított „Budapest főváros“ elnevezését. — **Frohnér helybeli** szállodatulajdonos menegzőjének 20-dik évfordulója alkalmából kis ünnepelet rendezett, melyen helybeli honorationok és bécsi vendégek voltak jelen. Ez alkalmából Glatz Ferencz ur a kolera-árvák számára létesítendő menház javára gyűjtést rendezett, mely 60 frtot eredményezett. — **Az ujonczozás,** mely tegnapelőtt befejeztetett, a következő eredménnyel ment végre: Az 1-ső és 2-ik korosztályból a közös hadsereg számára 336 egyén, a póttartalékba 125 egyén; a 2-ik és 3-ik korosztályból a honvédséghez 80 egyén soroztatott be. A 3-dik korosztályból még 101 egyén fog fölülvizsgálat alá vétetni. — **A helyi gőzhajók on azon utazók kedveért,** kik a dohány-füstöt nem szeretik, mind az első, mind a második helyen nem-dohányzók számára külön kajütök fognak berendeztetni.

Nemzeti színház. Péntek, ápril 17. „Téli regge“. Színjáték 5 fölvonásban.

Törvényszéki csarnok.

Budapest, ápril 16.

(Az „Albina“ román hírlap sajtópöre) lett ma tárgyalva a pesti kerület esküdtel előtt. A törvényszék Sárkány elnökléte alatt: Lihán és Frenreisz bírákból, valamint Krenedics jegyzőből állott. Az esküdték névsora következő: Deutsch Károly, ifju Domonkos János, Henthaller János, dr. Országh Sándor, Argauer József, Kerer Pál, dr. Matuska Péter, Benedik György, Morelli Nándor, Vogel Péter, Rácz Ferencz, dr. Schwarzer Ferencz. Póttagok: Kinnach Károly és Fygyelmessy Ferencz. Mint vádlott az „Albina“ volt correctora, Liuba Gruja, három hónap óta ügyvédi szerepelt. — Az „Albina“ incriminált czikke, mely 1873. szeptember 4-dikén jelen meg, a határvidéki románokhoz fordul az akkor bekövetkezendő országgyűlési választások alkalmával és a magyar kormány és nemzetnek erőszakoskodását a románok nemzeti büszkeségével és emberi méltóságával ellentétbe helyezve, a legdühösebb kifejezésekkel szólítja föl a határvidéki románokat arra, hogy csak román és pedig nemzetiségi párti képviselőket válasszanak. Mert amint a czikk mondja, a magyarok meg akarják fosztani a románokat minden ember- és polgári jogaikról, melyek ők a legfelsőbb jó császártól és annak elődjektől nyertek. Azt mondja továbbá a czikk, hogy a kormány és minden magyar ember, halálos ellensége az egész román nemzetnek, de ellensége a császárnak is, melynek csak jelenleg aljas indokokból hizelek. A románok tehát ne szövetkezzenek soha az 1848-ki lázadókkal a magyarokkal, különösen pedig a pokoli renegátokból „összetakolt“ kormánypárttal, mert ő farkas: megváltoztatja ugyan szörét, de nem természetét. A magyarok állítólagosan a határvidéki románokat is ugy akarják szolgálkák „kapezükékk“ tenni szellemileg, anyagilag tönkre tenni, mint azt a magyarországi románokkal tették már eddig is. De ép oly bűnös, és nyomorult, így tudatja a czikk, mint a zsarnokoskodó, az is, a ki magát elnyomni hagyja minthogy az, kinek isten emberi jogot ad, annak erőit is adott jogának védelméhez; különösen pedig Irajáé unokáinak, kik hajdan a világot megrendítették. A kormánynak továbbá szemére veti hogy mindig arra tör, hogy a románokat ámitsa, csalja. Az incriminált czikkért, eleinte hosszas habozás után Babes Vince az „Albina“ felelős szerkesztője, vállalja magára a felelősséget, de az alatt, míg az országgyűlés Babes kiadatását elrendel. Liuba Gruja jelentkezett szerzőkép. A bizonyítéki eljárás ma a czikk és vádlevel fölulvasására szorítottok. A román szövegből tett fordítás némely helyen a vádlott által kifogásoltatott.

Lőw Tóbiás kir. főügyési helyettes vádbeszédjében az 1848-ik sajtótörvény 9. és 10 §-ai alapján a közbéke és rend erőszakos háborítására ezéző lázítás és rágalomról vádolja az incriminált czikk szerzőjét; aki czikkében az 1848-ki események folytán támadt, mely, és most már behégedett sebeket újra fölzagatni akarja. A vádlott tagadja, mintha ő lázítani akart volna. Ő „csak“ az 1872-ki botrányos választások emlékezetére több a laphoz beküldött cikkekkel állítja össze az incriminált és „Rá szedett“ című cikket. Habár hiányosnak mondja ki a magyar sajtótörvény, mely neki saját nemzetiségbeli esküdteteket nem enged, mégis biza-

lomal mutatja be magát, mint remény teljes „pálya kezdőt“, ki netaláni vétségét most már saját lallalattal megbánja. — **Liuba Gruja** kiemelé hogy a czikk megjelenésekor az Erdélyben időző Babes távollétében az „Albina“ szerkesztésével meg volt bízva. Vádlott védője Mudrony Mihály pozsonyi ügyvéd, az egész cikket csak korteskedési fogásnak és semmi egyébnek kéri tekinteni. Az elnök összegező beszéde után a kérdések megállapítatván az esküdték viszszavonultak és a döntő kérdésekre következőleg feleltek. Azon kérdésre: foglaltatik-e a cikkben lázítás, az esküdték 9 szavazattal, 3 ellen, igennel; azon kérdésre: foglaltatik e benne rágalom, 11 szavazattal 1 ellen igennel; azon kérdésre: bűnös-e vádlott a lázításban, 8 szavazattal, 4 ellen, igennel; végre azon kérdésre: bűnös-e a rágalomban, 10 szavazattal, 2 ellen, igennel feleltek. A törvényszék erre Lőw Tóbiás kir. főügyési helyettes büntetési indítványához képest vádlottat 15 havi fogság és 500 frt pénzbírság megfizetésére ítélte, vádlott védője semmisségi panaszt jelentett be. Az egész tárgyalás kitünő renndel folyt.

Táviratok.

Berlin, ápril 15. A „Post“ megezáfolja ama hírt, mely szerint Bismarck a kiegyezési indítvány előzetes tárgyalása alkalmából beadta volna formazerű lemondását, mely a császárt birodalmi kaucezellár meglátogatására indította volna. Ugyane lap állítja továbbá, hogy Bismarck az eldöntést egészen a császárnak engedte át. A „Nordd. Ztg.“ megerősíti, hogy a manilai hatóságok parancsot kaptak a spanyol kormánytól, miszerint a lefoglalt két német kereskedelmi hajót a rakományval együtt szabadon bocsássák.

London, ápril 15. A Duncanfield közelében fekvő astleyi légszergyár szétrobbanása alkalmával 50 személy megöletett és megsebesített.

Közgazdaság.

Budapest, ápril 16.

A **budapesti gabnatőzsde bizottságában** egy nemzetközi gabnavásár tartását indítványozta Strasser Alajos ur, mely indítvány el is fogadtatván, Kochmeister Frigyes elnökléte alatt a részletes javaslatok tételére egy bizottság küldetett ki. A nagyon üdvös czélra belöldi termelők s külföldi vevők személyes érintkezésbe hozatala lévén: a legnagyobb örömmel üdvözöljük az eszmét.

— **Ausztria nemzetiségeinek** statisztikai kimutatását állította össze Brachelli saját nyomozásai alapján, mint tette ez nálunk annak idejében Keleti Károly a magyarországi nemzetiségek létszámát kiderítő egyik jelentésében. Brachelli szerint a Reichsrathban képviselt országokat lakja német 7.314,000, cseh, morva és tót 4.551,300, ruthén 2.444,000, szlovén 1.121,000, olasz 595,600, horvát, szerb 550,000, oláh 197,600, magyar 18,000, örmény 4,200, görög 2,400, albán 1,500, zsidó van 820,000 ezeket a statisztikus nem tudja hová sorolni, de, mondja, a legtöbb a némethez szit.

A **Suez-csatorna,** e nagy remények közt megindított és még nagyobb esalódásokat okozott óriási vállalat 1873. évi forgalmáról következő adatokat olvasunk: A mult év folyamában átment a csatornán 1173 hajó (ezek közt 70 osztrák-magyar lobogóval); még pedig 637 hajó a földközi tengerről, 536 a vörös tengerről jutott be a csatornába; összesen szállítottak e hajók 65,701 utast, tonnatartalmuk pedig 2.087,326 brutto-tonna volt; az osztrák-magyar hajók összesen 91.470 tonnát szállítottak. Az összes hajók által fizetett csatornavám 22.775,802 frankra rugott, miből az osztrák-magyar hajók 1.137,193 frankot fizettek. A megelőző évhez képest a hajók 91-el, a bevétel pedig mintegy négy millióval emelkedett. A csatornán átment hajók nagyobb része angol volt, aztán következett a franciaia, osztrák-magyar, olasz és német lobogó. Vitorlás-hajó mindössze 55 ment át a csatornán.

Az eperjes-tarnovi vasut osztrák részének építésére a bécsi kormány nyolcz kisebb vállalkozóval szerződött, mellőlvén a nagy vállalkozókat. Jellemző körülményül említhető, hogy nem kevesebb mint 38 ajánlkozó jelentkezett a hirdetett pályázatra.

A **budapesti gabnatőzsde forgalma és árai** a lefolyt héten következők voltak: Buza eladatott 35,000 vnamza, átlagára 7.78 és pedig 83 fms tisztavidekinek átlagára 7.82, 83 fms bánátnak 7.65, 83 fms 7.88. — Rozs eladatott 3000 mérő átlagára 5.30. — Árpa: Maláta eladatott 15,000 mérő 4.30, takarmány eladatott 15,000 mérő 3.75. — Zab eladatott 15,000 mérő 3.75. — Tengeri 15,000 vammzása 4.82.

A **budapesti gabna- és értéktőzsdéről,** ápril 16. Gabnában a kínálat csekély forgalom mellett ma még gyengébb volt. A tőzsdén a hangulat eleinte a külföldi jó jegyzések folytán élénk volt, később azonban egy kissé nyomott volt. Eladattak: vasuti kölcsönök 92.75. magy. hitel 142-ön záratott, anglo 29.50, földhitel 56.50, takarékek és hitel 49, hazai takarékpénztár 23.50, hazai központi 72.50—73, Ganz vasútöde 350, magyar gőzhajózás 8.50, Luiza gőzmalom 155 frton fizetettek. Valuták valamivel erősödtek, 20 frankos arany 8.94, császári arany 5.27, tallér 166¹/₂.

Felelős szerkesztő: **Huszár Imre.**
Segéd szerkesztő: **Dr. Kakuja Gyula.**

— **Egy kényelmes lakás** két tiszta utcai szobából, szabad szép kilátással, konyha, éléskamra, pinczével stb., május hótól kezdve bérbe vehető évi 250 forintért. A lakás fekvése egészséges (Buda, I. kerület, Krisztinaváros, sz.-János-utca 27. sz.) s különösen oly bérlőknek igen czélszerű, kiknek időviszonyai távolabbi nyári lakást nem engednek, miután az Pestről gyalog 20 perc alatt, a budai csavargózás-állomástól pedig 10 perc alatt könnyen elérhető. — Ugyanitt nagyobb lakás is bérbe adandó.

